

OPETUSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO TAMPEREEN TEKNILLISEN YLIOPISTON VUODEN 2008 TOIMINNASTA

1. TULOKSELLISUUS JA TULOSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1.1. TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

Yliopiston taloudellisuus on edellisen vuoden tasolla, mutta tuottavuus on heikentynyt tutkintomäärien jäätyä edellisestä vuodesta.

Liiketaloudelliselle maksulliselle toiminnalle asetettu tulotavoite ylitettiin. Kannattavuustavoitteesta jäätin, mutta tätä selittää kokonaiskustannuslaskennan käyttöönotto ja tästä seurannut yhteiskustannusten kattavampi huomioon ottaminen. Yhteisrahoitteisen toiminnan tulotavoite ylittyi. Kustannusvastaavuus oli 68 %. Yliopiston omin varoin katettavaksi jäi 17 M€.

Yliopiston täydentävän rahoituksen kasvu pysähtyi vuonna 2008. Samanaikaisesti budjettirahoitus lisääntyi ja täydentävän rahoituksen tavoite jäi saavuttamatta. Myönteistä oli Suomen Akatemian rahoituksen merkittävä kasvu.

Sisäisen rakenteellisen kehittämisen toimenpiteinä yliopisto on vuoden 2008 alusta siirtynyt viiden tiedekunnan ja 22 laitoksen mukaiseen uuteen rakenteeseen. Muutoksella tuetaan yliopiston strategian mukaisia painopisteitä, lisätään sisäistä yhteistyötä ja karsitaan päällekkäisyyksiä. Samalla pyritään luomaan kansainvälisesti kilpailukykyisiä kokonaisuuksia.

Yliopisto on jatkanut Sisä-Suomen allianssiyhteistyötä Tampereen yliopiston ja Jyväskylän yliopiston kanssa. Allianssille on luotu hallinto, tutkimuksen kärkialueet on määritelty ja niille on kohdennettu voimavaroja. Koulutuksen ja tukipalvelujen kehittämistyö on käynnistynyt. Yliopistoallianssin lisäksi yliopisto tekee alueellista korkeakouluyhteistyötä Tampereen korkeakoulujen kanssa ja alakohtaista yhteistyötä teknillisten yliopistojen kanssa.

Yliopistolla on myös sellaista alueellista toimintaa, joka on perustunut pitkälti yksittäisten lahjoitusprofessorien varaan. Tämä ei luo edellytyksiä alueellisen vaikuttavuuden pitkäjänteiselle kehittämiselle.

Yliopisto on jättäytynyt yliopistojen palvelukeskus CERTIAN ja muiden vastaavien yhteistyörakenteiden asiakkuuden ulkopuolelle.

Yliopiston tulee strategiatyönsä yhteydessä tuoda esiin Sisä-Suomen yliopistoallianssin keskeiset tavoitteet, pidemmän aikavälin visio ja toimenpiteet, joilla näihin päästään. Tässä tulee hyödyntää täysimääräisesti myös Tampereen ja Jyväskylän ammattikorkeakoulujen kumppanuuden tarjoamia mahdollisuuksia.

1.2. TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

Yliopiston tuottamien kansainvälisten vertaisarvioitujen artikkeleiden määrä kasvoi hieman. Yliopisto koordinoi seitsemää tutkijakoulua. Yliopistolla oli kaksi Suomen Akatemian tutkimuksen huippuyksikköä. Yliopistolla oli muutama FiDIPro -professori. Yliopistolla on työryhmä neliportaisen opettajan- ja tutkijanuramallin soveltamiseksi.

Tohtorintutkintotavoitteen saavuttamisaste oli 85 %. Yliopisto raportoi tutkijankoulutuksessa olevista 15 % olevan ulkomaalaisia erittelemättä tavoitteessa mainittua ulkomaalaisten tutkijakoululaisten osuutta. Väittelijöiden mediaani-ikä on melko lähellä tavoitetta.

Myönteinen kehitys samana keväänä tai edellisenä syksynä toisen asteen päättäneiden osuuden kasvattamiseksi yliopistojen uusista opiskelijoista kääntyi valtakunnallisella tasolla laskusuuntaiseksi.

Ylempien korkeakoulututkintojen kasvusuuntaus taittui ja niiden määrä väheni edellisvuodesta. Toteutuma oli noin 92 % tavoitteesta. Alempia korkeakoulututkintoja suoritettiin aikaisempaa selvästi enemmän, mutta tulos jää vielä alle tavoitteen.

Yliopisto on jatkanut opintoprosessiensa monipuolista kehittämistyötä. Yliopisto kiinnittää huomiota opiskelijoiden työelämäyhteyksien kehittämiseen pitkän opintopolkua. Opiskelijoilta ja valmistuneilta kerättyä palautetta hyödynnetään opetuksen kehittämisessä.

Yliopiston kansainvälistymisen aste on kasvanut kaikilla tasoilla.

Yliopisto oli mukana perustamassa kolmea SHOKia. Yliopiston tutkimustoiminnasta on syntynyt runsaasti yrityksiä ja yliopisto pyrkii edistämään akateemista yrittäjyyttä, myös yrityksen perustamisen jälkeen.

Yliopistolla on korkeakoulueksintölain edellyttämät menettelyt sekä tutkimustulosten hyödyntämistä koskevat periaatteet. Yliopistolla on yhteistyökumppanuudet keskeisten välittäjäorganisaatioiden kanssa tutkimustulosten hyödyntämisessä. Tärkeänä tukitoimena keksintöjen ja ideoiden edistämässä on Tekesin TULI-rahoitus (tutkimuksesta liiketoimintaa). Yliopistolle tehtiin 80 keksintöilmoitusta.

Aikuiskoulutuksen tarjonta on pysynyt ennallaan valtakunnallisesta laskevasta trendistä poiketen.

Työn luonteen perusteella määräaikaissa palvelussuhteissa olleiden määrä on laskenut yliopistoissa.

Yliopiston tulee edistää opiskelijavalintoja siten, että siirtyminen toiselta asteelta yliopistoon nopeutuu.

Yliopiston tulee liikkuvuuden edistämisen lisäksi varmistamaan opintoprosessin ja tutkijakoulutuksen aikana monipuolisten kansainvälisten valmiuksien syntyminen.

Yliopiston tulee kehittää edelleen jatkokoulukseen pääsyn kriteereitä ja tutkijankoulutusta osana yliopiston laatujärjestelmää tavoitteena entistä suunnitelmallisempi ja ohjattu, määräaikainen jatkokoulutus.

Yliopiston tulee varmistaa avoimen yliopisto-opetuksen ja erillisten opinto-oikeuksien tarjonnan, opinto-ohjauksen ja tiedotuksen avulla, ettei työikäisen aikuisväestön tutkinnon osien suorittamistarve suuntaudu epätarkoituksenmukaiseen tutkinto-opiskeluun. Omaehtoisen tarjonnan lisäksi tutkinnon osien saatavuutta parannetaan myymällä erityisesti kelpoisuuden tuottavaa koulutusta täydennyskoulutuksena työnantajille

Yliopiston tulee tarkastella säännöllisesti määräaikaisten palvelussuhteittensa kehitystä ja vähentäviä toimenpiteitä tulee jatkaa. Erityistoimia tulee kohdistaa ikääntyvän henkilöstön työkyvystä ja jaksamisesta huolehtimiseen työurien pidentämiseksi ja osaamispotentiaalin säilyttämiseksi.

2. TULOKSELLISUUDEN RAPORTOINNIN ASIANMUKAISUUS

Yliopiston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rakenne noudattaa opetusministeriön mallia tilinpäätöksestä yliopistoille. Yliopiston toimintakertomus sisältää tilinpäätösmallin mukaisia toteumatietoja ja tunnuslukuja sekä vertailuja yliopistolaitoksen ja teknillistieteellisen alan keskimääräisiin tunnuslukuihin. Sanallinen kuvaus ja lukujen analysointi on aiempien vuosien tapaan niukkaa.

Yliopisto on kuvannut yliopiston osuutta yritysten perustamisessa tunnusluvuin. Näistä ei ilmene syntyvätkö yritykset ohi keksintöilmoitusmenettelyn tai siirtykö hyödyntämisoikeus yksityishenkilölle. Yliopiston tulisi raportoida vain omat aktiiviset toimet.

Raportointi tuottavuushankkeiden ja rakenteellisen kehittämisen toimenpiteiden henkilöstövaikutuksista on ohjeen mukainen. Raportoinnin perusteella rakenteellisen kehittämisen toimenpiteet eivät ole vaikuttaneet kokonaishenkilömäärää vähentävästi.

Yliopistossa otettiin käyttöön 1.11.2007 alkaen koko henkilöstön kattava työajanseurantajärjestelmä. Yliopiston henkilökunnan työaikatietoja on kerätty jatkuvalla työajanseurannalla ja vastausprosentti on ollut hyvä. Vuonna 2008 järjestelmän keskimääräinen käyttöaste oli 81 %.

Yliopiston kustannusten seuranta ja työajankohdentamisjärjestelmää tulee kehittää osana kokonaiskustannusmalliin siirtymistä.

3. OPETUSMINISTERIÖN TOIMENPITEET TULOKSELLISUUDEN PARANTAMISEKSI

Korkeakoulupolitiikan tavoitteet vuosille 2007-2012 on asetettu Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa, joka koulutustarjonnan osalta tarkistetaan vuoden 2009 aikana. Opetusministeriö (OPM) on määritellyt rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat maaliskuussa 2008. Rakenteellisen kehittämisen toimenpideohjelmaa vuodesta 2010 alkaen sisällytetään osaksi Tutkimus- ja innovaationeuvoston linjauksia, joihin tulee sisällyttämään myös sektoritutkimuksen rakenteellinen kehittäminen.

Yliopistojen taloudellista ja hallinnollista autonomiaa vahvistava lakiesitys on annettu eduskunnalle helmikuussa 2009 ja toimeenpanolain on tarkoitus astua voimaan 1.8.2009. Yliopistouudistukseen liittyen uudistetaan myös Suomen Akatemian koskevaa lainsäädäntöä. Kaikki yliopistot toimitivat uudessa oikeushenkilömuodossa 1.1.2010 alkaen. OPM on valmistellut lakiesitykseen liittyen yliopistojen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmän uudistamista vuodesta 2010 eteenpäin. OPM jatkaa korkeakoulujen ohjaukseen liittyvää toiminnan ja talouden indikaattoreiden kehittämistä.

OPM toteuttaa hallituksen riihikannanoton mukaisia toimenpiteitä tulevaisuuden kasvuedellytysten turvaamiseksi. Tähän liittyvä korkeakoulutettujen työuria pidentävä hanke valmistuu maaliskuussa 2010. Opiskelijavalintojen kehittämistä koskevat esitykset valmistuvat vuoden 2009 lopussa.

Innovaatiopoliittinen selonteko annettiin eduskunnalle syksyllä 2008 ja innovaatiojärjestelmän kansainvälinen arviointi valmistuu syksyllä 2009. OPM varautuu raportoimaan eduskunnalle korkeakoululeksintölain toivuudesta. Korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistämisestä valmistui OPM:n ja TEMin suositukset vuoden 2009 alussa.

OPM:n johdolla valmistellaan laajapohjaisessa yhteistyössä ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistusta. Johtoryhmän toinen väliraportti ehdotuksineen valmistui maaliskuussa 2009. Osana aikuiskoulutuksen kokonaisuudistusta OPM valmistelee erityispätevyysjärjestelmää ja oppisopimustyyppisen täydennyskoulutuksen mallia. Näitä kehitetään tutkintoon johtavan koulutuksen ja korkeakoulun tutkimusvahuuksien kanssa yhteen toimivaksi kokonaisuudeksi.

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmässä on päätetty 7.5.2009, että hallinnonalakohtaiset valtiosuudet yhdistetään ja keskitetään valtiovarainministeriöön hallitusohjelman edellyttämässä laajuudessa. Valtiosuus uudistus koskee myös harjoittelukoulujen esi- ja perusopetusta. Yliopistojen tuottavuusohjelman toteuttamista jatketaan aiemmin sovitusti. Tuottavuusohjelman vuosien 2012-2015 lisätoimenpiteet eivät koske yliopistoja.

Yhteistyössä SYLin ja yliopistojen rehtorien neuvoston kanssa valmistellaan opiskelijapalauttejärjestelmää. Yliopistojen toiminnan laadun ja laadunvarmistusjärjestelmien kehittämiseksi KKA auditoi kaikkien yliopistojen laadunvarmistusjärjestelmät vuoden 2011 loppuun mennessä. KKA arvioi tutkintorakenneuudistuksen toteutuksen vuonna 2010.

Korkeakouluopiskelijoiden osaamista mittaava OECD:n AHELO-hanke toteutetaan vuosina 2009-2011. Kansallinen osaamisen ja tutkintojen viitekehys valmistuu vuonna 2009.

Kansallisen tutkimuksen infrastruktuuripolitiikan vahvistamiseksi laadittu infrastruktuuritiekartta on valmistunut, ja OPM pyrkii vuoden 2009 aikana edistämään tässä esitettyjä toimenpiteitä.

OPM tukee kansainvälistymistä ja neliportaisen opettajan- ja tutkijanuran kehittämistä rahoitusmallin puitteissa. Tutkijakouluhakua uudistetaan vuoden 2010 hakua varten. Tutkimustoimintaan liittyvää tiedonkeruuta vahvistetaan ja systematisoidaan.

OPM on yhdessä korkeakoulujen kanssa käynnistänyt toimenpidekokonaisuuden (RAKETTI-hanke), jonka tavoitteena on korkeakoululaitoksen ohjauksessa ja vaikuttavuuden seuraamisessa sekä korkeakoulujen sisäisessä johtamisessa tarvittavan tiedon sekä käytössä olevien IT-ratkaisujen laadun, yhteentoimivuuden ja käytettävyyden edistäminen kansallisella tasolla. Yliopistojen yhteinen sähköinen hakujärjestelmä otettiin käyttöön syksyllä 2008. Sähköistä hakujärjestelmää ja sen kautta toteutettavaa yhteishakua kehitetään edelleen palvelemaan yliopistojen opiskelijavalintoja.

LIITTEET

LIITE 1 Määrällisten tavoitteiden toteuma